

MANEVRI

Evropska komisija za fleksibilnost u smanjenju troškova energije

EU traži smanjenje poreza na čistu energiju

EU: domaćinstva da smanje potrošnju struje u špicu

ENTSO-E potvrđuje spremnost EU za leto u sektoru električne energije

TennetT: Energetska tranzicija prevazilazi sposobnost Evrope

Energetski problem Evrope nije zelena energija — to je skladištenje

SADRŽAJ

Evropska komisija odgovara na poziv Italije za fleksibilnost u smanjenju troškova energije	OVDE
Evropska komisija odložila objavljivanje Akcionog plana za elektrifikaciju	OVDE
EU traži smanjenje poreza na čistu energiju	OVDE
EU želi da domaćinstva smanje potrošnju energije u špicu	OVDE
Komisija predstavlja mere za digitalizaciju evropskog energetskeg sistema	OVDE
EU planira energetske standarde za centre podataka	OVDE
Fito: zemlje EU da koriste kohezijski novac za smanjenje troškova energije	OVDE
Ministri finansija EU žele da se dogovore o promenama CBAM-a	OVDE
EU ublažava ograničenja duga i potrošnje za investicije u „energetsku bezbednost“	OVDE
Cene električne energije u Evropi porasle su u maju	OVDE
ENTSO-E potvrđuje spremnost EU za leto u sektoru električne energije	OVDE
Potrošnja energije u industrijskom sektoru EU nastavlja da opada	OVDE
Holandski mrežni operater: Energetska tranzicija prevazilazi sposobnost Evrope	OVDE
Deset zemalja EU poziva na označavanje nuklearne energije kao „održive“	OVDE
Šest zemalja protiv plana EU za smanjenje dozvola za besplatni ugljenik	OVDE
Komisija odobrava španski mehanizam kapaciteta od 9 milijardi evra	OVDE
Radna grupa za tržište gasa objavila procenu tržišta gasa i gasnih derivata u EU	OVDE
Energetski problem Evrope nije zelena energija — to je skladištenje	OVDE

Evropska komisija odgovara na poziv Italije za fleksibilnost u smanjenju troškova energije

BRISEL - Evropska komisija će dozvoliti ograničenu potrošnju vezanu za energiju iz fiskalnih pravila kako bi zemljama EU dala više slobode da se nose sa rastućim cenama, prenosi 3. jun **Juronjuz**.

Konkretno, ublažavanje mera je indirektan odgovor na nedavni poziv Italije bloku da tretira energetske krizu kao ekvivalent vanrednoj situaciji u odbrani. Italija ima drugi najveći odnos duga i BDP-a u EU posle Grčke, što ograničava prostor Rima za velike subvencije prema postojećim fiskalnim pravilima.

Italijanska premijerka Đorđa Meloni nedavno je optužila EU da je „birokratski gigant“ koji „često žrtvuje konkurentnost i strateške pristupe“ u korist „ideoloških i tehnokratskih pristupa“.

Kao odgovor, Komisija je učinila ustupak zemljama EU koje su već aktivirale pravilo EU koje im privremeno dozvoljava da troše više novca na odbranu: sada mogu zahtevati da deo njihove fiskalne fleksibilnosti pokriva i investicije usmerene na smanjenje njihove zavisnosti od uvoznih fosilnih goriva.

„Predstavljamo ovaj paket u trenutku duboke geopolitičke nesigurnosti i intenziviranja globalne konkurencije“, rekao je komesar za ekonomiju Valdis Dombrovskis. „Konkurentnost i fiskalna održivost idu

ruku pod ruku. Oboje su neophodni za dugoročni prosperitet, otpornost i suverenitet Evrope.“

Komisija nudi ograničen fiskalni prostor

Zahvaljujući novom opuštanju, vladama EU biće dozvoljeno da troše izvan svoje uobičajene fiskalne putanje rashoda na mere kao što su elektroenergetske mreže, infrastruktura za obnovljive izvore energije, skladištenje, međusobne veze, industrijska elektrifikacija ili drugi projekti koji jačaju energetske otpornost bez pokretanja korektivnih mera prema fiskalnim pravilima EU.

Međutim, iako ovaj potez delimično prihvata zahteve Italije, fleksibilnost izvršne vlasti EU ostaje strogo ograničena.

Samo 0,3 procenta BDP-a – od 1,5 procenata godišnje – može se dodeliti merama energetske otpornosti između 2026. i 2028. godine, sa kumulativnim gornjim nivoom od 0,6 procenata BDP-a tokom trogodišnjeg perioda.

Prema fiskalnim pravilima EU, javni deficiti treba da ostanu ispod 3 procenta BDP-a, dok javni dug treba da ostane ispod 60 procenata BDP-a. Zemlje EU koje pređu ove pragove mogu se suočiti sa pažljivijim praćenjem i, u nekim slučajevima, korektivnim postupcima.

Evropska komisija odložila objavljivanje Akcionog plana za elektrifikaciju

BRISEL - Evropska komisija je pomerila svoj dugo očekivani Akcioni plan za elektrifikaciju do 22. jula, prema svojoj novoj agendi, odlažući vodeći energetske dosije koji je bio planiran za 10. jun.

Plan se čini kao deo šireg „energetskog paketa“ koji će predstaviti izvršna potpredsednica Tereza Ribera,

zajedno sa inicijativom o „mrežnim naknadama“. Ista agenda takođe predviđa „orijentacionu debatu“ o pregledu sistema trgovine emisijama EU za 24. jun, pre formalnog pregleda sistema trgovine emisijama 15. jula, prenosi **Politiko**.

Akcioni plan za elektrifikaciju ima za cilj da veći deo evropske industrije, transporta i grejanja preusmeri sa fosilnih goriva na električnu energiju, centralni stub napora Brisela da smanji troškove energije, poveća konkurentnost i smanji zavisnost od uvoznih goriva.

EU traži smanjenje poreza na čistu energiju

BRISSEL- Evropska unija izrađuje regulatorni okvir za smanjenje poreza na obnovljive izvore energije i povećanje fleksibilnosti mreže, jer povećani troškovi komunalnih usluga ugrožavaju regionalni rast.

Prema izveštajima **Blumberga**, pozivajući se na nacrt predloga koji će biti objavljen sledećeg meseca, Evropska komisija će uvesti obavezne ciljeve za integraciju pametnih brojlara, uz fiskalne podsticaje osmišljene da ubrzaju usvajanje čiste energije.

Ovaj zakonodavni potez podvlači širu strategiju za eliminisanje zavisnosti od strane nafte i gasa zamenom domaćim alternativama.

Iako je Evropa brzo proširila svoju infrastrukturu vetra i solarne energije, strana fosilna goriva i dalje

čine oko 57% njene ukupne potrošnje energije.

Nedavni cenovni šokovi povezani sa sukobom u koji je uključen Iran trenutno iscrpljuju ekonomiju bloka dodajući procenjenih 500 miliona evra dnevno njenom uvoznom računu, piše Blumberg, pozivajući se na procene komisije.

Da bi se ubrzala ova tranzicija, kreatori politike nameravaju da uspostave okvir u kojem će minimalne akcize za električnu energiju biti osetno niže od onih koje se naplaćuju na prirodni gas. Štaviše, nacrt opisuje specifične mehanizme poreskog olakšanja za tešku industriju, rešavajući dugogodišnje žalbe proizvođača da visoki troškovi guše investicije i primoravaju na zatvaranje fabrika.

Predstojeći fiskalni paket će debitovati uz sveobuhvatnu mapu puta za elektrifikaciju usmerenu na nadogradnju ogromne, ali zastarele prenosne infrastrukture kontinenta. Primarni cilj je smanjenje skupih ograničenja, systemske neefikasnosti gde su zeleni generatori primorani da budu van mreže tokom vršnih sati proizvodnje zbog neadekvatnog kapaciteta mreže.

„Korisnici mreža treba da budu podstaknuti da se ponašaju na način koji je prijateljski prema sistemu, prilagođavajući svoju potrošnju energije ili je preusmeravajući ka vremenima i mestima gde su dostupni najjeftiniji izvori energije i kada je to najisplativije za ceo sistem“, navodi se u dokumentu komisija.

Da bi se postigao ovaj fleksibilan model, EU planira da zakonski obaveže države članice da opreme najmanje polovinu svojih potrošača pametnim brojlama do 2030. godine. Taj cilj primene trebalo bi da poraste na 65% do 2033. godine, iako je tekst i dalje podložan reviziji pre zvaničnog objavljivanja.

EU želi da domaćinstva smanje potrošnju energije u špicu

BRISEL - Evropska komisija želi da domaćinstva koriste manje energije u špicu kako bi smanjila račune i rasteretila mrežu, u pripremi za eksploziju potražnje za energijom iz data centara veštačke inteligencije i elektrifikaciju ekonomije, prenosi **Politiko**.

Izvršna vlast EU je u prošlu sredu saopštila da će kasnije ove godine predložiti novi zakon kako bi se ubrzalo uvođenje pametnih brojlara zasnovanih na veštačkoj inteligenciji, koja potrošačima daju „veću kontrolu nad tim kada koriste električnu energiju, omogućavajući im da prebace potrošnju na jeftinije sate i smanje svoje račune“.

Nada se da će ovo podstaći domaćinstva da smanje potrošnju električne energije u večernjim satima kada je potražnja najveća, održavajući cene nižim i ostavljajući više energije dostupne za industriju, transport i računare koji troše mnogo energije i obavljaju napredne funkcije veštačke inteligencije.

Plan, deo Strateške mape puta za digitalizaciju i veštačku inteligenciju u energetsom sektoru, objavljen je u sredu kao deo paketa tehnološkog suvereniteta EU.

Komisija predstavlja mere za digitalizaciju evropskog energetsog sistema

BRISEL - Evropska komisija je objavila [Strateški plan za digitalizaciju i veštačku inteligenciju \(VI\)](#) u energetici, ističući značaj inicijative u trenutku kada evropski energetske sistemi postaju sve zavisniji od digitalizacije, baš kao što rastuće cene i geopolitički izazovi vrše pritisak i na industrijsku konkurentnost i na kupovnu moć preduzeća i domaćinstava. Tehnološki suverenitet u energetsom sektoru je stoga hitniji nego ikad, jer znači jačanje autonomije energetsog sektora EU, uz istovremeno zaštitu od ranjivosti, navodi se u informaciji objavljenoj 3. juna na [portalu](#) Komisije.

Strateški plan za digitalizaciju i VI u energetici

Plan se bavi rastućom potražnjom za energijom digitalne infrastrukture i opisuje kako VI može podržati čist, konkurentan i bezbedan energetske sistem EU.

Digitalna rešenja mogu pomoći potrošačima da preumere potrošnju na sate kada je električna energija jeftinija i time smanje svoje račune za energiju. Fleksibilnost na strani potražnje mogla bi direktno smanjiti troškove električne energije za potrošače u EU za više od 71 milijardu evra godišnje, što je jednako smanjenju troškova potrošnje električne energije za 64%.

Za industriju, digitalizacija može poboljšati efikasnost i olakšati reagovanje na cenovne signale, a samim tim i smanjiti troškove energije.

Optimizacija rada i održavanja zasnovana na veštačkoj inteligenciji mogla bi uštedeti do 94 milijarde evra godišnje do 2035. godine, navodi Komisija. Digitalna rešenja integrirana u elektroenergetsku mrežu mogu pružiti vidljivost, interoperabilnost i kontrolu u realnom vremenu, jer integrišu više obnovljivih izvora energije.

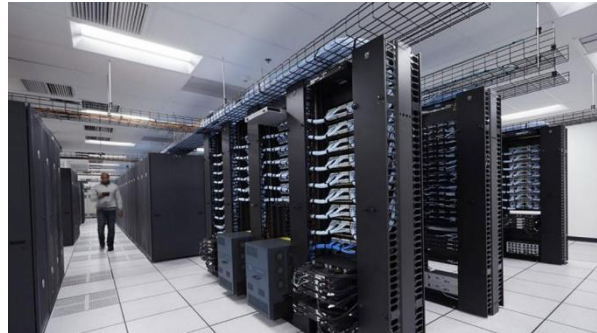
Plan je strukturiran oko 3 stuba:

- centri podataka su integrirani u energetska sistem na održiv i transparentan način, kroz strukturirani dijalog i obaveze zainteresovanih strana u oblasti energetike, operatera centara podataka i javnih vlasti, uokvireni trostranim sporazumima zasnovanim na najboljim praksama EU;
- takođe će ciljati na ubrzanje usvajanja digitalnih i veštačkih rešenja, uključujući poboljšanje tehnologija za unapređenje mreže i brže uvođenje pametnih brojlara;
- pomoći će u izgradnji okvira za deljenje podataka preko granica EU, osiguravajući bezbednu i efikasnu prekograničnu saradnju.

EU planira energetske standarde za centre podataka

BRISEL - Evropska komisija je saopštila da će razviti minimalne standarde performansi za nove i postojeće centre podataka, sa „procenom potreba“ koja se očekuje do 2027. godine.

Očekuje se da će se kapacitet centara podataka EU više nego udvostručiti u narednim godinama, dostižući 28 gigavata do 2030. godine sa 12 GV prošle godine. To proširenje će povećati njihov udeo u potrošnji električne energije u EU iznad trenutnih 2,5%.

Očekuje se da će centri podataka do 2030. godine pokretati 20% rasta potražnje za električnom energijom u razvijenim ekonomijama, prema podacima Međunarodne agencije za energiju.

Zvaničnici su rekli **Rojtersu** da Komisija još uvek raspravlja o pitanjima, uključujući kako proceniti centre podataka koji se napajaju nuklearnom energijom.

Fito: zemlje EU da koriste kohezijski novac za smanjenje troškova energije

BRISEL - Zemlje EU trebalo bi da „maksimalno iskoriste“ kohezione fondove kako bi se suprotstavile tekućoj energetska krizi bloka, rekao je Rafaele Fito, komesar EU za koheziju.

Fito je pozvao ministre da „maksimalno iskoriste sva raspoloživa sredstva kohezione politike... za investicije vezane za energetiku koje mogu dati brz efekat i ublažiti... rastuće cene energije“, navodi se u pismu koje je video **Euraktiv**.

Kratkoročno ubrzanje moglo bi se postići stvaranjem novih finansijskih instrumenata ili „daljim korišćenjem finansiranja koje nije povezano sa troškovima“, rekao je on.

Kroz nedavno sprovedenu srednjoročnu reviziju kohezione politike za budžetski ciklus 2021-2027, zemlje i regioni EU su preraspodelili 34,6 milijardi evra na nove prioritete kao što su odbrana i bezbednost, i 1,2 milijarde evra na zelenu tranziciju.

Ministri finansija EU žele da se dogovore o promenama CBAM-a

BRISEL - Ministri finansija EU traže dogovor o svom stavu za pravne izmene Mehanizma za prekogranično prilagođavanje ugljenika (CBAM), proširujući obim na više daunstrim proizvoda i dodajući mere protiv zaobilaženja. Konačne izmene i pojašnjenja preciziraju ovlašćenja Evropske komisije da suspenduje CBAM za problematične sektore.

Tekst sastavljen za ministre finansija, koji se sastaju 12. juna, uzima u obzir većinu koja se izjasnila protiv davanja komisiji širokih ovlašćenja za privremeno uklanjanje određene robe iz CBAM-a prema novom članu 27a. kako prenosi *Argus*, diplomate su istakle rizike od „ugrožavanja“ efikasnosti CBAM-a i „neprecizan“ obim ovlašćenja.

Da bi premostio razlike, Kipar, predsedavajući diskusijama između diplomata, nadgradio se na prethodni nacrt kako bi precizirao uslove koje bi komisija mogla da koristi za pokretanje suspenzije CBAM-a. To uključuje prosečno povećanje cena uvoza koje nije povezano sa CBAM-om za više od 50% u poređenju sa prosečnim cenama za istu CBAM robu tokom prethodnih 10 godina. Povećanje cena bi moralo da se održi tokom perioda od najmanje šest meseci.

Ukoliko se ministri finansija dogovore o tekstu 12. juna, države EU bi bile spremne za pregovore o konačnom zakonskom nacrtu sa Evropskim parlamentom posle leta.

EU ublažava ograničenja duga i potrošnje za investicije u „energetsku bezbednost“

BRISEL - Evropska komisija je objavila planove za ublažavanje ograničenja duga i potrošnje za investicije vezane za energetiku od strane država članica, objavio je 3. juna *EUobserver*.

Cilj je da se pomogne zemljama da ubrzaju dekarbonizaciju i smanje zavisnost od uvoznih fosilnih goriva.

To je odgovor na krizu fosilnih goriva izazvanu blokadom Hormuškog moreuza, koja je u junu ušla u četvrti mesec. Plan proširuje takozvanu „klauzulu o izlasku“ u fiskalnim pravilima EU, koja je prvobitno stvorena za troškove odbrane.

Ovo bi omogućilo državama članicama da troše do 0,3 procenta BDP-a godišnje na investicije u energetiku bez

kršenja fiskalnih pravila EU.

Zvaničnici Komisije su 3. juna rekli da će kriterijumi podobnosti biti navedeni u napomeni ministarstvima finansija EU pre nego što se donesu bilo kakve formalne odluke.

Brisel će čvrsto pratiti proces. Pre nego što iskoristi dodatni prostor za trošenje, država članica mora da zatraži izuzeće, komisija zatim izdaje preporuku, a savet država članica donosi konačnu odluku.

Postoji jedan problem, napominje briselski onlajn medij: komisija još nije precizirala koje će investicije ispunjavati uslove, a koje ne.

Cene električne energije u Evropi porasle su u maju

BRISSEL – Cene električne energije u Evropi porasle su u maju usred nestabilne proizvodnje obnovljivih izvora energije, prenosi **GMK Centar**.

Prema energetsom institutu Emberu, od 2. juna cene su bile sledeće:

Italija — 120,05 €/MWh (nepromenjeno u odnosu na prethodni mesec);

Francuska — 56,16 €/MWh (+42,3% na mesečnom nivou);

Nemačka — 95,56 €/MWh (+18,7%);

Španija — 54,05 €/MWh (+26,9%);

Švedska — 69,5 €/MWh (+41,6%).

U Poljskoj je prosečna mesečna veleprodajna cena za dan unapred u maju bila 101,8 €/MWh, u Slovačkoj — 96,9 €/MWh, a u Mađarskoj — 106,4 €/MWh, a sve su bile više nego u aprilu.

Rast cena na evropskim tržištima električne energije prošlog meseca bio je uzrokovan fluktuacijama u potražnji i cenama gasa (koje su u maju dostigle nivoe iz marta zbog dugotrajnog sukoba na Bliskom istoku), kao i padom proizvodnje obnovljive energije (posebno energije vetra) u nizu zemalja.

Evropske odluke

U svojoj prolećnoj ekonomskoj prognozi, Evropska komisija je projektovala usporavanje ekonomske aktivnosti bloka (usporavanje rasta BDP-a i rastuću inflaciju) u 2026. godini, jer sukob na Bliskom istoku pokreće novi energetska šok koji će ponovo podstaći rast potrošačkih cena i potkopati ekonomsko raspoloženje. Međutim, očekuje se da će se situacija donekle poboljšati u 2027. godini, pod uslovom da se tenzije na energetskim tržištima smire. Ažurirana prognoza biće predstavljena na jesen 2026. godine, kao što je uobičajeno.

U posebnom pregledu se napominje da se volatilitet tržišta gasa i dalje preliva na evropska tržišta električne energije, jer elektrane na gas i dalje često određuju gornju granicu cena električne energije. Međutim, rastući udeo proizvodnje obnovljive energije snizio je veleprodajne cene električne energije, istovremeno doprinoseći većoj volatilitetu cena.

U maju, pet zemalja članica (Bugarska, Finska, Francuska, Poljska i Švedska) pozvalo je na stvaranje Evropske energetske unije zasnovane na koordinisanim regionalnim sistemima, a ne na potpuno centralizovanoj. One smatraju da je energetska infrastruktura previše složena, specifična za region i politički osetljiva da bi se razvijala po jedinstvenom modelu.

Prošlog decembra, Evropska komisija je podnela zakonski predlog o reformi energetskih mreža, koji poziva na bližu koordinaciju u reviziji zakonodavstva EU koje reguliše transevropsku energetska infrastrukturu, izveštava **Euronews**. Međutim, potpisnici ne odbacuju u potpunosti evropsku koordinaciju, podržavajući prekograničnu saradnju i potrebu za međusobno povezanom infrastrukturom kako bi se postigli ciljevi dekarbonizacije i energetske bezbednosti.

ENTSO-E potvrđuje spremnost EU za leto u sektoru električne energije

BRISEL - U svom najnovijem izveštaju „[Letnji izgledi 2026](#)“, objavljenom 29. maja, Evropska mreža operatora prenosnog sistema električne energije (ENTSO-E) potvrđuje da ne predviđa opšte rizike po bezbednost snabdevanja električnom energijom u većem delu EU za predstojeće leto.

Potencijalni problemi su identifikovani samo na malom broju tržišta sa ograničenom interkonekcijom sa mrežom EU.

Reliable Sustainable Connected

Izveštaj ENTSO-E zasnovan je na nizu simulacija koje procenjuju različite resurse i scenarije, a rezultati potvrđuju robusnu adekvatnost u celini.

Glavni nalazi izveštaja uključuju

- Instalirani kapaciteti obnovljivih izvora energije, posebno solarni, značajno su se povećali (za više od 90 GW) u poređenju sa prošle godine. Instalirani kapaciteti baterija su se udvostručili u istom periodu
- Nasuprot tome, raspoloživost termokapaciteta je smanjena, prvenstveno zbog smanjenja kapaciteta za proizvodnju električne energije na ugalj i gas (kombinovano -12 GW)
- Planirana nedostupnost većine termokapaciteta tokom leta prati redovan obrazac
- Očekuje se da će raspoloživi nivoi hidroenergije biti niži nego prošlog leta, dok će ostati u skladu sa uobičajenim sezonskim obrascem širom EU
- Očekuje se blago povećanje i ukupne potražnje i vršne potražnje za električnom energijom, u poređenju sa prošle godine

Potrošnja energije u industrijskom sektoru EU nastavlja da opada

BRISEL - U 2024. godini, industrijski sektor EU je potrošio 8.835 petadžula (PJ) energije, što je smanjenje od 8,1% u poređenju sa 2014. godinom. Konačna potrošnja energije stalno opada od 1990. godine, prenosi 29. maja **Eurostat**.

Većina energije koju je potrošila industrija potiče od električne energije (33,3%) i prirodnog gasa (31,9%). Obnovljivi izvori energije i biogoriva su bili treći (11,3%), prevazilazeći naftu i naftne derivate (10,4%). Preostala energija potiče od čvrstih fosilnih goriva, toplote i neobnovljivog otpada.

U poređenju sa 2014. godinom, došlo je do pada potrošnje većine energenata. Najveća relativna smanjenja zabeležena su kod čvrstih fosilnih goriva (-34,8%) i toplote (-23,7%). Povećala se upotreba dva energetska proizvoda: neobnovljivog otpada (+32,1%) i obnovljivih izvora energije i biogoriva (+24,3%), navodi statistička kancelarija EU.

Holandski mrežni operater: Energetska tranzicija prevazilazi sposobnost Evrope

BRISEL - Energetska tranzicija prevazilazi sposobnost Evrope da proširi i ojača svoje elektroenergetske mreže, upozorio je holandski operater prenosnog sistema TenneT.

Govoreći na Forumu o energiji i klimi **POLITICO** u ponedeljak, menadžer za kupce grupe, Ežen Bajings, rekao je da prelazak na elektrifikaciju „ide mnogo brže od tempa koji možemo da podnesemo i kapaciteta naše mreže“.

Iako pritisak nije uvek odmah vidljiv, dodao je, „ne suočavate se sa njim svaki dan, ali već znate ako pogledate u budućnost da će ona biti tamo“.

Deset zemalja EU poziva na označavanje nuklearne energije kao „održive“

BRISEL - Deset od 27 zemalja članica Evropske unije nedavno je poslalo pismo Evropskoj komisiji u kojem poziva da se nuklearna energija označi kao održiva u novom pravilniku koji se odnosi na napajanje centara podataka i veštačke inteligencije.

Hrvatska, Češka, Finska, Francuska, Mađarska, Italija, Rumunija, Slovačka, Slovenija i Švedska su potpisnici pisma.

U pismu, koje nije javno dostupno u celosti, ali ga je **Politiko** video, zemlje kritikuju novopredložene izmene Direktive EU o energetskej efikasnosti. Obim ove direktive opisuje je kao „uspostavljanje zajedničkog okvira mera za promociju energetske efikasnosti unutar Unije“ i „utvrđivanje pravila osmišljenih da sprovedu energetske efikasnosti kao prioritet u svim sektorima; uklanjanje barijera na tržištu energije; i prevazilaženje tržišnih neuspeha koji ometaju efikasnost u snabdevanju, prenosu, skladištenju i korišćenju energije“.

EU planira da izmeni ovu direktivu, delimično, dodavanjem nove oznake održivosti svakom centru podataka u Uniji. Međutim, kako je detaljno navedeno u pismu, nacrt ove amandmanske verzije ne uključuje nuklearnu energiju u svoju definiciju „održivo“. U pismu se tvrdi da ove promene „nisu u skladu sa principom tehnološke neutralnosti“ i da nuklearna energija treba da bude označena kao održiva zajedno sa obnovljivim izvorima energije poput solarne i vetroelektrane.

Šest zemalja protiv plana EU za smanjenje dozvola za besplatni ugljenik

BRISEL - Plan EU za postepeno smanjenje broja besplatnih dozvola za emisiju ugljenika koje se dodeljuju industrijama naišao je na otpor šest vlada koje su zahtevale labavija pravila kako bi pomogle firmama da se nose sa uticajem rata u Iranu na cene energije, pokazao je dokument u koji je **Rojters** imao uvid.

Evropska komisija je prošlog meseca predložila nova pravila o broju besplatnih dozvola za emisiju koje će industrije dobiti do 2030. godine.

Sa sve većom zabrinutošću zbog opadajuće konkurentnosti 27-člane Evropske unije, Brisel je saopštio da će promena imati ukupni uticaj smanjenja troškova ugljenika koje industrija mora da plati za 4 milijarde evra do kraja decenije, smanjenjem broja besplatnih dodela koje se dodeljuju sporije nego što se prvobitno očekivalo.

Ali Bugarska, Češka, Grčka, Poljska, Rumunija i Slovačka zatražile su od Komisije da umesto toga zamrzne broj besplatnih dozvola za emisiju ugljenika na nivou od prošle godine.

U zajedničkom dokumentu navedeno je da visoke cene energije, koje su porasle od početka rata u Iranu krajem februara, predstavljaju rizik za konkurentnost energetske intenzivnih industrija.

Sličnog mišljenja, organizacija za istraživanje klime i energije Ember izjavila je da energetska tranzicija pomaže Evropi da poveća otpornost na šokove u snabdevanju i cenama.

„Uštede od fosilnih goriva u 2025. godini će se verovatno povećati ove godine, jer cene nafte, gasa i uglja nastavljaju da rastu“, rekao je predstavnik Embera.

Komisija odobrava španski mehanizam kapaciteta od 9 milijardi evra

BRISEL - Evropska komisija je, u skladu sa pravilima EU o državnoj pomoći, odobrila mehanizam kapaciteta od 9 milijardi evra za snabdevanje električnom energijom za Španiju, prenosi 30. maja **portal** komisije.

Mera će važiti 10 godina, počev od maja 2026. godine.

U okviru ovog mehanizma na nivou celog tržišta, operater prenosnog sistema (OPS) nadoknađuje sav kapacitet potreban za ispunjavanje standarda pouzdanosti, odnosno maksimalno prihvatljivih sati gubitka opterećenja godišnje koje sistem mora da ispuni da bi se osigurala adekvatna sigurnost snabdevanja.

Mehanizam kapaciteta biće otvoren za sve projekte, postojeće ili nove, koji nude da budu dostupni tokom perioda oskudice. Takvi projekti uključuju proizvodnju električne energije, odgovor na potražnju (strane smanjuju svoju potrošnju kao odgovor na smanjenu ponudu) i skladištenje (u zavisnosti od kriterijuma podobnosti za životnu sredinu). Budžet mere se procenjuje na oko 900 miliona evra godišnje, što ukupno iznosi oko 9 milijardi evra tokom perioda od 10 godina, u zavisnosti od rezultata svake aukcije kapaciteta.

Radna grupa za tržište gasa objavila procenu tržišta gasa i gasnih derivata u EU

BRISEL - Radna grupa za tržište gasa (GMTF) – koja okuplja eksperte Evropske komisije i dve agencije EU nadležne za regulisanje i nadzor tržišta gasa i gasnih derivata (ACER i ESMA) – završila je svoj rad na ispitivanju funkcionisanja tržišta gasa i tržišta gasnih derivata u EU ističući da je potreban potpuni regulatorni nadzor i bliska saradnja između

regulatora energetike i finansija kako bi se sprečila manipulacija tržištem i zatvorile sve moguće rupe u zakonu vezane za nedostatak transparentnosti, asimetriju informacija i rizik od koncentracije tržišta“.

Koji su nalazi Radne grupe za tržište gasa?

Kako izveštava na svom **portalu ACER**, izveštaj GMTF-a uključuje predloge za dalji rad u nekoliko oblasti, usmerene na osiguravanje da evropska tržišta gasa i derivata gasa nastave da pružaju usluge evropskim preduzećima i potrošačima, uključujući:

- praćenje trendova u algoritamskoj trgovini;
- razvoj novih alata za praćenje tržišta;
- efikasnu i blagovremenu implementaciju REMIT okvira od strane država članica EU kako bi se sprečila zloupotreba tržišta i obezbedila transparentnost na veleprodajnim tržištima električne energije i gasa;
- izmenu određenih pravila koja regulišu trgovinu robnim derivatima (kontrola upravljanja pozicijama, izveštavanje o pozicijama); i
- razmenu podataka i saradnju između organa za nadzor u oblasti energetike i finansija.

Energetski problem Evrope nije zelena energija — to je skladištenje

BRISEL - Evropska unija, koja je postavila svoj cilj klimatske neutralnosti za 2050. godinu, trenutno proizvodi oko polovine svoje električne energije iz obnovljivih izvora energije. Širom Evrope, postojeća velika skladišta imaju kapacitet od oko 14 GW, prema podacima Zajedničkog istraživačkog centra Evropske komisije, piše Dojče vele (DW).

Poslednjih godina, ta ekspanzija se dramatično ubrzala: 84 GW dodatnih velikih kapaciteta za skladištenje, što predstavlja šestostruko povećanje, trenutno je u fazi planiranja ili izgradnje i očekuje se da će biti pušteno u rad u narednih nekoliko godina.

To odražava globalni trend, prema istraživačkoj grupi **Bloomberg New Energy Finance**. Nedavna analiza je pokazala da se najveći rast velikih skladišta očekuje u Aziji, posebno u Kini i Indiji. U Evropi, i Nemačka i Italija, zemlje sa značajnom proizvodnjom obnovljive energije, takođe su glavna tržišta za nova skladišta.

Deo tog brzog rasta je posledica pada troškova. Tokom poslednjih nekoliko godina, cena litijum-jonskih baterija je padala za oko 20% svake godine.

Do 2030. godine, prema prognozi EU, očekuje se da će troškovi baterija pasti za polovinu u poređenju sa cenama iz 2022. godine.

Kada se manji, privatni sistemi za skladištenje i veliki objekti spoje, kapacitet u EU se povećao deset puta od 2022. godine. Ali da bi se ispunili klimatski ciljevi bloka, ta brojka bi morala da se poveća za još jedan faktor 10, na oko 750 GW — cilj koji je još uvek daleko.

Ulaganje u baterije može održati stabilne cene električne energije

Cena obnovljive energije je posebno niska tokom dana, ponekad čak pada ispod nule, često zbog viška energije proizvedene od strane vetra i sunca. Kao rezultat toga, neke elektrane na obnovljive izvore energije se isključuju na nekoliko sati kako bi se nadoknadio profit proizvođača energije.

Kada se gasne i ugaljne elektrane pokreću uveče kako bi nadoknatile manjak energije, to ponovo podiže cene, objasnio je Dirk Uve Zauer, profesor i stručnjak za sisteme skladištenja na nemačkom univerzitetu RWTH u Ahenu.

„Ako pogledamo ove cene, na primer, iz prošle godine, onda vidimo da oko podneva prosečna cena električne energije nije bila mnogo veća od 0,03 evra“, rekao je za DW. „U ranim večernjim satima bila je bliža 0,18 evra.“

Bolje baterije su ključne za energetska tranziciju

„Svake godine trošimo oko 80 milijardi evra na uvoz energije iz inostranstva. To je velika zavisnost, a obnovljiva energija bi nam mogla pomoći da se oslobodimo toga“, rekao je Zauer. Da bi se to desilo, dodao je, izgradnja postrojenja za skladištenje baterija i električnih mreža mora se posmatrati kao celina.

„Pored postrojenja za vetar i fotonaponske energije, moramo izgraditi lokalne elektroenergetske mreže za direktnu distribuciju energije i postrojenja za skladištenje kako bismo je sačuvali za kasnije. Oba su apsolutno neophodna“, rekao je.

Ali deo problema leži u postojećoj evropskoj električnoj mreži. Mnoge su stare više od 40 godina, a većina nije projektovana da preuzme velike količine zelene električne energije i transportuje je.

„Elektromreže se grade za narednih 40 ili 50 godina.“

Pored političke volje, jednako važan za države članice EU je pristup litijumu i drugim metalima potrebnim za proizvodnju baterija. Blok je dao prioritet razvoju svoje strategije za sirovine, podržavajući domaću proizvodnju retkih zemnih elemenata, smanjujući zavisnost od Kine i razvijajući bezbedne lance snabdevanja. Pored toga, EU želi da promoviše reciklažu kritičnih sirovina poput litijuma, nikla, galijuma i kobalta.